

# BAJAI FÜGGETLEN ÚJSÁG

POLITIKAI HETILAP

A bajai függetlenségi és 48-as párt hivatalos közlönye.

Megjelenik minden szombaton.

Kiadó: ifj. <b>Wagner Antal</b> könyvkereskedő.	Felelős szerkesztő: <b>Dr. Valentin Emil</b>	Főszerkesztő: <b>Dr. Rajk Aladár</b> orsz. képvis.	Főmunkatárs: <b>Dr. Nyiraty János</b>	Előfizetési árak: Egész évre 6 kor. Fél évre 3 kor. Negyed évre 1:50. Egyes szám ára 12 fillér.
---	---	--	--	--

## Az angolok látogatása.

A művelt külföld bennünket magyarokat barbároknak tart, afféle keleti népeknek, mely csikósokból, kanászokból és juhászokból áll. Ha civilizációnkat, műveltségünket nem ismerik, annál kevésbé ismerik közjogi helyzetünket, intézményeinket és Ausztria egyik provinciájának tekintenek. Ezen csodálkozni alig lehet. Az osztrákok kezében van külképviseletünk, kevés kivétellel többnyire osztrák állampolgárokkal vannak betöltve ezen hivatalok, kik még magyarul sem tudnak. Osztrák államot, osztrák ipart, kereskedelmet, osztrák kulturát terjesztenek. A külföldi sajtó irányítása Bécsből történik. Elképzelhető, hogy a kedves osztrákok miképen informálták rólunk a külföldet. Ugy véljük, találébb hasonlatot nem is találhatunk erre, mintha azt mondjuk, hogy olyan információt adott rólunk, mint ha egy kereskedőről a vele versenyző kereskedőnél kérnének értesítést. Bizonyára a lehető legrosszabbat adja, csak hogy a maga malmára hajtsa a vizet. Ennek pedig úgy politikailag, mint közgazdaságilag óriási következményei voltak. Politikailag a nemzetek az osztrákot ismerve, közönbösek maradtak a magyar érdekek iránt. Közgazdaságilag pedig csupán az osztrák értékeket támogatták, osztrák papirokat vettek, a miből az következett, hogy pénzügyi viszonyaink tisztán Ausztriától függtek. A ki pedig vagyoniilag függ egy másiktól, az független önálló soha sem lehet.

Ezen kérdések nagy horderejét ismerték fel vezéreink, Kossuth Ferencz és Apponyi Albert gróf. Meghívták tehát a legelőkelőbb angol clubbot vendége külföld. Megösmertették velük a magyar intézményeket, a magyar kulturát, ipart, kereskedelmet, művészetet. Az angolok ezután más szemmel fognak nézni bennünket, velünk üzleti és egyéb érintkezésbe lépnek, ujságaik jól lesznek informálva és az igazságot fogják rólunk írni. Az angol néptől, az angol világlapokból át fogják venni a többi nemzetek is országunk megismerését és egy szebb jövő képe tárul elénk. Persze nem

egyszerre, hanem fokozatosan. Minden esetre Kossuth és Apponyi nagy haladást eredményeztek jó eszméjükkel, legalább is husz esztendővel előbbre vitték a kérdés megoldását. Óriási jártassággal bír ez nemzeti küzdelmünkre, mert ez is egy oszlop a politikai és gazdasági függetlenség létesítésére.

Üdv vezéreinknek, bizunk bennük, várjuk további működésüket a hazai nemzet javára.

—n.

## Rajongóvá lettem . . .

Ira: Lengyel Zoltán.

Rajongóvá lettem, ti azt hirdetitek. Hevülő érzésem, álmódzó lelkem kártyavárat épít. Délbábot látok Az után futkosok. A valót nem nézem, nehézség nem riaszt, mult időnek csábos varázslata alatt szenvedek állandóan.

Gyakorlati észszel így bíráltok engem. Most — csak most beszéltek ekkepen Barátaim! Rövid hónapokkal ezelőtt ti is még — rajongók voltatok. Ugyanazon eszmék, ugyanolyan tüzzel égették belsőteteket. Lármás beszédekben csak úgy szólottatok. Fogadkozásokban annyit ígértetek. Különb nem lehettem én se, más se, mint ti. Harcban elülni jobban igyekezett az egyik, mint másik.

A világ nem lett más. Hiszem: az érzés sem. Aki megváltozott: újra nem én vagyok. Mit bántatok hát engem: ki azt a szent érzést — osztrák gyűlöletét, magyar szeretetét — titkolni nem tudom, ki változó időn ugyanaz maradtam? Mit beszéltek most így, mit hallgatók most úgy? Hisz az én szívemben oly tiszta az érzés, hogy a mikor kihül, akkor is csak azt az egyetlen szent eszmét találjátok benne!

Rajongóvá lettem. Csak azért mondjátok, mert hogy rátértetek gyakorlati utra. Állítják, e kettő nem férhet itt össze: nemzet kormányzása s a tiszta eszménynek hithű tisztelete. Én tudom: nem úgy van. Becsületünk csak az eszmény szolgálata. A becsület pedig — kell a kormányzáshoz. A kettő összefér. Nem is lehet másként. Nem is szabad másképp a magyar embernek vezetni a magyart — csak eszményi felé. A többi árulás, idegen szolgálat, osztrák zsold, gyengeség.

Nem szabad folytatni a — *mindent* vagy *semmit!* — rossz politikáját! De *engedni sem kell* egyetlen szemernyit! Nevelni, ápolni, szervezni a magyart, az *egész eszménynek oltárán áldozva előre vezetni* — csak ez az igazság.

Egy megváltónk volt csak. Egy igaz hit van hát. Egy Isten — egy oltár. Ennél imád-

kozzunk, e körül harcoljunk! *Egy táborba gyűljön* valamennyi magyar!

E szent igazságnak táborát szervezni, álnok hazugságnak magvát kiirtani, gazságnak, rablásnak immár véget vetni: ez lett feladatom.

Rajongóvá lettem — ti azt hirdetitek. Hogyha így értitek: én is elfogadom. Küzdeni is fogok minden kis erővel, a hogy Isten adta, hogy ez igazságtól legyen rajongóvá egész magyar népem. És áttüzesedve minden szívnek lángja úgy lobogjon össze: *évig világítsa a magyarnak lelke a szent szabadságért!*

## Harc egy eszme körül.

Befejező közlemény.

Ujból hangsúlyozom, nekem semmi kifogásom sincsen és nem is lehet azon eszme ellen, melyet már 1892-ben is megpendítettek, s melyet most Nádas ur újra fölszínre vetett. Egy kereskedelmi szakiskola mindenesetre nagy hasznára válnék városunknak annál is inkább, hisz a baja — báttaszéki hidnak a legközelebbi jövőben végre megvalósuló terve Bajának forgalmával egyetemben jelentőségét is tetemesen növelni fogja. De amint nem érthettem egyet amaz érveléssel, mellyel Nádas ur az ő eszméje mellett sikra szállt, úgy azokat a konkrét terveket sem tarthatom gyakorlatilag kivihetőeknek, melyeket az eszme megvalósítására ajánlott.

Az egyik terv szigorúan véve nem Nádas urnak terve. Ő maga mondja, hogy illetékes, sőt teljesen illetékes helyről eredt. Abban áll a terv, hogy a város szüntesse meg polgári iskoláját — a tékozlás vádjá legalább nem érhetné többet a várost — szubvencionálja a zsidó polgári iskolát és saját polgári iskolájának helyébe és költségvetésével állítsa fel a középkereskedelmi iskolát.

E tervet egyenesen lehetetlen.

Nem kutatom, milyen az a „teljesen illetékes hely“ honnan e tervet származik. Nem keresem pedig azért, mert én annak a helynek illetékességét egyszerűen tagadom. Miről van ugyanis szó? Arról, hogy a város szüntesse be polgári iskoláját. A városi iskolának azonban csak egyetlenegy illetékes helye lehet, maga a város. Az pedig nem is gondolt még polgári iskolájának megszüntetésére. Az illetékes hely tehát, honnan Nádas ur az ő egyik tervét merítette, legfeljebb a tervet második részére, t i a zsidó polgári iskolára nézve lehet illetékes, nem pedig a városi



iskolára nézve. Megengedem, hogy az izr. hitközség vezetőségében felmerült már az egyesítés eszméje. Hiszen hasonló tervvel már foglalkozott a városi iskolaszék 1888-ban, de akkor Szenczy Győzőnek, a gimnázium akkori igazgatójának felszólalására nem is bocsátkoztak ez indítvány érdemleges tárgyalásába. Mivel pedig a városi tanhatóság véleménye e kérdésben azóta sem változott, természetes, hogy Nádas urnak teljesen illetékes helyét, honnan e tervezet származott, másutt kell keresni. Lehet, hogy a zsidó polgári iskolaszék egyes tagjai hívei ennek a tervezetnek, de az ő illetékességüket a városi polgári iskola fenntartásában, vagy eltörlésében el nem ismerem. De bárkitől is eredt e terv, az illetékesség kérdésén kívül egyéb eredendő hibái is vannak.

Nádas ur is elismeri, hogy akadálynak elég akadály az izr. hitközség által fenntartott polgári iskolájának felekezeti jellege. „Hát így bajos is volna a kérdés tárgyalása.“ Bajos az mindenképen, még a felekezeti jelleg törlésével is, ahogy Nádas ur kontemplálja.

Először is, miben állna a „felekezeti jelleg törlése“? A zsidó polgári iskolát ezentúl is, e tervezet szerint is, az izr. hitközség tartaná fenn. Legfeljebb azt engednék meg a városnak, hogy feles számban tagokat küldjön az iskolaszékbe s ezáltal befolyást gyakoroljon az iskola kormányzatába. De kérdem, tényleg megszűnnék-e ezen iskolának felekezeti jellege? Azáltal, hogy ezt vagy azt kimondják róla, bizony nem szűnik meg. Az iskola jellege a fenntartó közeg jellege szerint igazodik, ama cél szerint, melyet a nevezett közeg az iskola fenntartása által el akar érni. Azt pedig semmiféle hitközség meg nem teszi, hogy amidőn a terhekről le nem mondhat, az iskola jellegéről lemondjon. Ha a zsidó hitközség lesz az iskolafenntartó, akkor meg is marad annak felekezeti jellege továbbra is, megmarad az a cél, melyért ez iskolát alapították. Az izr. hitközségnek szüksége volt erre az intézetre, hogy a zsidó vallásu ifjak saját vallásuk szellemében neveltesse, saját hitük tanait, főleg a héber nyelv ismeretét nagyobb fokban elsajátítsák, mint ahogy az a gimnáziumi, vagy reáliskolai héber hitoktatás keretében lehetséges. „Misylyt, nagy súlyt fektetünk a héber oktatásra“ — mondja az 1884/5. évi Értesítőben Stekler Samu polg. isk. igazgató — és fölötte kárhoztatjuk a mindinkább nagy mérveket öltő áramlatot, mely határozott elvek nélkül csak reformálni akar, reformálni minden áron és a reformot azzal kezdi, hogy mindent, ami évtizedeken keresztül szent volt a zsidóság előtt . . . mint haszontalan lomot eldob magától és nevel oly nemzedéket, mely szégyenli, hogy zsidó . . . nevel gyermekeket, de hogy nevel, minden vallás nélkül engedi felnőni.“ Ime, e szavakban határozottan benne van az izr. hitközség által fenntartott iskolának felekezeti jellege. Kérdem már most Nádas urat, elhiszi-e, és ha bárki mondaná is, hogy az az iskola, melynek ilyen — teljesen jogos és tiszteletreméltó — tradíciói vannak, mely büszkén hivatkozik arra, hogy a legelső zsidó felekezeti polgári iskolája volt az országnak, hogy például szolgált más izr. hitközségnek, mely vára és védőbástyája

akar lenni a héber oktatásnak minden ellentétes reform-áramlattal szemben: egyszerre lemondjon felekezeti jellegéről? Hiszen ez az egyedüli létjogosultsága; mert ha a zsidó hitközség nem érezné egy felekezeti iskolának szükségét, rég megszűntette volna iskoláját és beleolvastotta volna a városi polgári iskolába. „Hitközségünk iskolaszékében, előjáróságában és képviselőiben *alkotó* elemek vannak, akik nem találnak gyönyörűséget a *bontás* könnyű munkájában“ (Pollák Manó: A bajai zsidó hitközség iskoláinak története, 28. lap) Vajjon ilyen felfogás mellett feltehető-e a zsidó hitközségről, hogy egyszerre lebontsa azt a jelleget, melynek megalkotása évek munkájába, tetemes áldozatba került? Én nem tételezem fel az érdemes izr. hitközségről, hogy ennyire következtelen legyen, hogy régi elveiről lemondjon és az iskola felekezeti jellegét áldozatul hozza a kereskedelmi középiskolának. Vegyük ehhez hozzá, hogy akkor, ha a felekezeti jelleget tényleg eltörlük, meg kell változtatni a tanításnak egész rendjét; pl a szombati szünet helyébe a vasárnapi lépne, a zsidó főünnepken előadást kellene tartani stb. Meg kellene változtatni az órarendet, pl az I o. öt vallástani órája aligha maradhatna meg. És az izr. hitközség belemenne-e abba, hogy az általa fenntartott iskolának felekezeti jellege töröltetvén, e változások hivatalból eszközöltesse? Ez elvi kérdése egy hitközségi előjáróságnak, melynek a Nádas ur cikkében jelzett megoldása egyértelmű az elvnek feladásával. Erre pedig maga a hitközség sem illetékes, nem is hiszem, hogy az a terv a hitközségi előjáróság tetszésével találkozhat. Ha pedig csak névleg törlik a felekezeti jelleget, tényleg ellenben nem, akkor beáll az a helyzet, hogy egy felekezetenélküli, közös iskolánk lesz, melyben a keresztény tanulók még egyszer akkora számban lesznek, mint a zsidók, de mégis a régi izraelita felekezeti iskolának szervezetéhez kénytelenek alkalmazkodni azon tanáraikkal egyetemben, akik esetleg a mostani városi polgári iskolától ehhez az amfibiális iskolához lépnének át. Ez pedig, véleményem szerint, épen az a helyzet, melyről maga Nádas ur megjegyzi: „Hát így bajos is volna a kérdés tárgyalása.“ Hogy mennyire bajos volna, kiviláglik a *tanhelyiség* kérdéséből is. A zsidó polgári fiúiskola legfeljebb száz tanuló számára van berendezve; az elmúlt tanévben volt 78 tanuló, az új tanévben van 85, míg a városi iskolában 203 tanuló van beírva. És míg a zsidó polgári iskola létszáma az utolsó évtizedben nem mutat fel nagyobb hullámzást, addig a városi iskoláé állandóan emelkedik és a közel jövőben előreláthatólag még inkább fog emelkedni. Már most hová helyezi el az illetékes helyről származó tervezet az *egyesített* polgári iskolát? Az izr. polgáriban nem lehet, az világos. Tán a városiban? De a város nem az izr. hitközségnek, hanem magának építette impozáns új épületét, s különben is az egyesített iskolák létszámát a városi polgári iskola épülete sem fogadhatná be, hiszen akkor főleg az alsóbb osztályokban feltétlenül szükséges volna a párhuzamos osztályok felállítása, az új épületben pedig csak egy tartaléktanterem van.

Nem hagyhatom végre szó nélkül azt a sérelmet sem, melyet az érintett tervezet a városi polgári iskola tanári testületére nézve magában foglal. Annak az intézetnek tanárait nem lehet csak úgy átkommandirozni egy másik intézethez; ok nélkül a város nem bonthatja fel szerződését, nem állíthatja a tanárokat azon alternatíva elé, hogy vagy lépjenek át a másik intézethez, vagy pedig távozzanak más városba. Egyik-másik átmehetne a létesítendő kereskedelmi iskola tanári karához, az igaz; de mi lesz a többivel? És egyáltalán lehet-e kényszeríteni azokat is, hogy a kereskedelmi iskolához menjenek át?

Azt hiszem, a mondottakból eléggé kiviláglik, hogy a Nádas urtól papírra vetett egyik tervezet, veleszületett gyengesége miatt nem valósítható meg. A másik tervezet szerint arra való tanfériak tartanak egy kereskedelmi esti tanfolyamot, ha egy rendszeres kereskedelmi magániskolának felállítása esetleg nehézségekbe ütközik. E tervnek is megvannak a maga nehézségei. Ily kurzus tartása az arra való tanfériak részéről magánjellegű kérdés, ezt nem is kell tehát bővebben fejtegetnem. Ha valaki vállalkozik rá, jó, ez kinek-kinek egyéni elhatározásától függ. Talán akadna vállalkozó, bár azt hiszem, hogy a városi tanonciskolák ellátása után nem igen marad arra való szakember, kinek ideje s kedve volna esti kurzusok megtartására. De a személyi nehézségeken kívül van tárgyi nehézség is. Nem tudok elég optimista lenni, hogy föltehessem, hogy az a kereskedő- vagy iparossegéd napi fáradalmi után még kedvet kapjon megerőltető szellemi munkára. Mikor a test elfáradt, a szellem sem képes intenzívebb munkára. Már pedig annak a szellemi munkának ugyancsak intenzívnek kellene lennie. Hiszen annyit, vagy legalább is megközelítőleg annyit kellene a rendes napi munka után az iskolában végezni, amennyit a kereskedelmi iskola az ő heti óraszámával, tantárgy beosztásával, rendes iskoláztatásával végez; ez pedig oly eredmény, melyet csak rendkívüli tehetség, vasakarát és nagy iparkodás helyezhet kilátásba. Ámde az iskolák nem a rendkívüli egyéniségek, hanem az átlag-emberek számára vannak rendelve. Az esti kurzus tehát legfeljebb szélesbíti némileg a hallgatóság szellemi látókörét és ez mindenesetre már ér valamit; de akkora gyakorlati és elméleti készültséget, amelyért érdemes a kereskedelmi iskola létesítése, nem nyújthat. Hisz ha nyújthatna, akkor egyszeriben feleslegessé válnék a kereskedelmi iskola és a fenntartó közegek jobban járnának, ha ilyen tanfolyamokkal helyettesítenék a rendszeres iskolát.

Mi következik tehát mindezekből? Lemondjunk e tehát végleg a kereskedelmi középiskola tervéről? Semmi esetre. Küzdjünk érte minden rendelkezésünkre álló eszközzel, agítaljunk továbbra is, tervezzünk és ne féljünk a tévedéstől, az is csak tanulságos lehet. S hogy befejezésül a magam véleményét is nyilvánítsam, részemről a *magánjellegű* kereskedelmi középiskolát találok az adott körülmények között a legcélszerűbb s legkönnyebben megvalósítható expediensnek, még pedig a következő módon: Maradjon meg mindkét polgári



iskola; legalább lesz elég kontingense a kereskedelmi iskolának, mely a gimn. IV. oszt. végzett tanulókból is rekrutálna tanulókat. Keressünk szerte az országban olyan szakembert, aki ilyen iskola létesítésére vállalkozzon. Kössük össze internátussal, mint ahogy pl. a pécsi ilyen mű intézet össze van kötve; az internátus a létszám emelésének biztos eszköze. A város nem tagadná meg hozzájárulását, adna helyet pl. a régi iskolában, úgy hogy nem esti, hanem rendes nappali előadásokat lehetne tartani. Ügyes vezetőnek sikerülne a tanári kar összeállítása; az igazgatón és két külön e célra szerződött rendes tanáron kívül a fennmaradt órákat aztán minden nehézség nélkül elláthatnák az itteni iskoláknak arra való tanerői. S ha életrevaló az intézet, nyilvánossági joga csak idő kérdése volna. Ez az én eszmém, melyet csak röviden érintek, mely szintén nem új, hisz ilyen magániskolát már 1857-ben, tehát kerek egy fél századdal ezelőtt állított fel Baján Bauer M. tanár, mely azonban annyit szintén megér, hogy gondolkozzunk felőle. Tán még nyílik majd alkalmam, hogy jónak lássam részletesen kifejteni. S bár e tervezetet nem félttem a költségek, helyiség, szervezet szempontjából annyira, mint Nádas ur, ki ezt csak röviden érintette, bár az ő általa fölvetett eszméknél jobban tetszik nekem: mégis szívesen elismerem, hogy Nádas ur már azzal is érdemes munkát végzett, hogy egyáltalán szóvá tette a kereskedelmi iskolát, hogy nem hagyja aludni ezt az életrevaló eszmét. Lojálisan meghajtom előtte a zászlót, hisz nem személyes tekintetek, hanem az ügy szeretete indított ez eszmecserére, melynek hangján, elmondhatom, meglátszik a más véleményének és személyének tisztelete. S ez nemcsak személyes meggyőződésből fakadt, hanem annak a lapnak tónusával is megegyez, melyben fejtegetéseim megjelentek.

Magyarász Ferencz.

## Egy kritikáról.

F. ur, a Bajai Hirlap szinikritikusa, mult heti referációjában az évad kezdetéről, alaposan elvetette a súlykot. Ha F. ur ezt csak mint traininget a súlyokvetésben cselekszi, egy szóm sincs hozzá, de ha egy kritika keretén belül teszi ezt meg, az újságban, melyet én még mindig a közvélemény szócsövének szeretnék látni és tudni, akkor minden erőből tiltakoznom kell az ellen, mint ha ez a nyakatekert nézet az én véleményem is volna. Sőt merem állítani, hogy F. uron kívül senkinek a nézete sem. Lehet, bár furcsa, hogy F. urnak ilyen felfogása van a színészet kulturmisztójáról, a bajai közönség izléséről és kívánságairól, de hogy ezt, mint a mi kifejeződött véleményünket, mint az egész publikum kritikáját tárja elénk, az, szeliden szólva, egy kicsit több a soknál. A jó kritikának pedig tudtommal ez a célja és ez a kötelessége. Mert ne tessék elfeledni, hogy a kritika van legalább olyan előkelő művészet, mint a művészet, a melyet kritizál. Ezt Oscar Wilde gyönyörűen megmagyaráza az »Intention«-ban, a mit ajánlok F. ur szíves figyelmébe. Ha pedig F. ur ebben a művészetben kontár, akkor ne vindikálja magának a jogot, hogy a közönség véleményét ő öntse szavakba.

A magam részéről pedig csak ennyit: Nem áll, hogy a bajai közönség »par excellence« operette-publikum. Ez sokkal nagyobb sértés, sem hogy szó nélkül magunkon hagyhatnók száradni. Igen, operette-publikum volt mindaddig, míg a színművek olyan botrányos előadásokban kerültek színre, hogy kín volt a

végighallgatásuk s a míg a direktorok a fősúlyt az énekes darabokra fektették. De nyujtson Farkas igazgató rendes és jó drámai előadásokat és fogadok F. urral, hogy a bajai közönség lesz olyan »par excellence« színmű-publikum, a milyen par excellence operette-publikum volt eddig. Már pedig, hogy a drámai társulat jó, jobb minden eddiginél, mely a bajai színpadon működött, azt mindjárt az első előadás minden kétségen felül bebizonyította, mert úgy rendezés, mint összejáték, gördülékenység és helyes interpretálás dolgában semmi kivanni valót sem hagyott maga után.

No és végül még egyet. Azt a bizonyos kulturmisztót. Hogy — t. i. F. ur szerint — a vidéki színészet nem teljesít és nem is teljesíthet kulturmisztót. Hát ugyan hol, ha nem a vidéken? Talán Pesten, a hol a kultura terjesztésére amúgy is kellő alkalom és intézmény van és a hol a színházak — egy kettő kivételével — az egyes kerületek közönségének izléséhez mért előadásokat tartanak, nem törődve semmit a színészet igazi hivatásával és lealacsonyítva a művészetet jól—roszul jövedelmező közönséges üzlettel? Talán ezek teljesítenek kulturmisztót? Dehogy, F. ur, dehogy; nem ezek, hanem igenis a vidéki színészek. Itt a vidéken, a hol a nép nélküli a továbbművelés, az ismeretterjesztés, a felvilágosítás minden szemléltető eszközét és a hol mindezt a színészet pótolja, ha pótolja: itt és csakis itt van jogosultsága a kulturmisztó szó használatának. És ha egyszer egy évben alkalma van a népek olcsó pénzért okos szót hallhatni, fejleszteni a tudását és az izlését, növelni benne a hazafias érzést, akkor örüljünk ennek a ténynek és ne kapálódzunk ellene kézzel-lábbal. Az okos szót pedig semmi esetre sem a Csepürágókban fogjuk hallani, hanem valószínűleg a komoly darabokban.

No de elég. Még csak annyit, hogy a ki kritikát ír, az legyen objektív és tanulja meg a kritikairás nehéz művészetét.

S.

## Színház.

### Csepürágók.

Szeptember 21.

Ha Farkas Ferenc dr. szinigazgató izlését a *Csepürágók* című operetről kellene megítelnünk, úgy nagyon rossz véleményt kellene alkotnunk izlése felől. Mert egyszerűen lehetlenségnek tartjuk, hogy ez a szemenszedett hülyeség, — melynek librettójában nincs egyetlen egy egészséges gondolat s amelynek zenéje a librettóval egy színvonalon áll — olyan nagyon tessék az igazgatónak, hogy ezt az operettet tartotta a legérdemesebbnek arra, hogy vele a közönségnek bemutatkozzék. De hát akkor meg miért adatta elő? Bizony erre aligha tudna választ adni.

Már most mit írhat a szini-kritikus az énekesek és énekesnők tudásáról, ha azok olyan operettben mutatkoznak be, amelyben nincsen egyetlen egy szerep, mibe ambíciót önteni érdemes lett volna. Na, nem is öntött senki és ép ezért — udvariasak lévén — nem is írunk semmit.

### A postásfiu és huga.

szept. 22.

E kacagtató bohózat meséje, clouja eléggé ismeretes a közönség előtt. A játék állandóan megfelelt a darab intencióinak; kacagtunk jóízűt s ennél többet a szerző s az előadók sem kívántak. Külön említést érdemel a két komikus. *Bogyó* és *Nagy*; az első a bárót adta s a habitué szerepében gazdag kómikai vénájának újabb próbáját mutatta be, diszkrétül, tulzás nélkül; az utóbbi a postás fiu hálás szerepét becsületesen kiaknázta. Szinte szokatlan természetességgel játszott; bizonynyal ez a nyitja annak a hatásnak, melyet el tudott érni. Az igazi komikus akkor legkevésbé

bohóc, mikor legkomikusabb. Nagy Imre is komolyan fogja fel a komikumot; e paradoxon óvta meg attól, hogy Paprika Jancsivá legyen. — *Fodor* szokott eleganciával játszott a szerkesztőt. Kiváló társalgó-színész; ez nem csekély érdem a Beregi Oszkárók hadaró beszédének áradatában. — Klárit, Aradi Aranka játszott a kellő elevenséggel. A többi szereplők is jók voltak.

## Éjjel az erdőn.

szept. 23.

Rákosi Jenőnek népszínműve volt a műsor népszínmű-sorozatának elseje. Szép dolog a népszínmű, de sajnos, előadása nagyban hasonlít már a mostani népdalhoz meg a csárdához: az eredeti, természetes zamat, az igazi népiesség veszendőben, helyébe lép a mesterkeltség, a cikornya. Uri parasztok, szalon-legények, városi menyecskek imitálják a valódi, a vérbeli parasztot. *Baróthi Antal Pacor* Mártonja pl. nagy híjával volt a természetességnek. Így nem beszél magyar paraszt. Jobb volt *Zátonyi* gazdatiszt szerepében *Bogyó* Zsiga. Igazi Tolyáss Dániel-típus volt maszkja, játéka egyaránt. *Farkas* Ferencz Gyurka szerepében nagyon is hatványozta a legény gyámoltalanságát. Szinte félnóta alakot csinált belőle fellépésével, mimikájával, hanghordozásával és sajátságos járásával. *Balogh* Imre és *Marci* fia (*Márkus* és *Székely*) természetes játékuért dicséretet érdemelnek. Utóbbi azonban takarékosabban bánhatnék szavának mind erejével, mind gyorsaságával. *Május* Gábris (*Nagy* Imre) kicsit sokat »figurázott.« *Boriska* (*Szalontay* Ferike) és *Máli* (*Aradi* Aranka) eleve eni játszottak, szépen énekeltek; az előjáróban mondott megjegyzés azonban rájuk is vonatkozik.

## Gsöppség.

Szeptember 24.

Tagadhatalan dolog, hogy Fényes Samu műve: a *Csöppség* igen bájos kis vigjáték. És mi még sem tudunk mulatni rajta. Úgy vagyunk vele, mint azzal a hetvenhétzer hallott anekdotával, amit, mint ujat tálalnak elénk. Legyen az még olyan kitűnő, nem fogunk tudni kacagni rajta. A *Csöppség* témája sem új előttünk. Csekély változtatással megtaláljuk Jókainak *Szerelem bolondjai* című regényében. A második felvonásbeli hatásos jelenet, amikor a kis *Csöppség* kiveri a szobából házsártos gazdasszonyt, csaknem teljes kópiája a nevezett regény *Az áspis* című fejezetének. De különben is meglátszik, hogy Fényes a vigjáték vezéreszméjét Jókaitól kérte kölcsön. Ez végre nem volna olyan nagy baj, ha ennek valamelyes nyomát a színlepon is látnók.

Az előadás a legjobbak közül volt való. *Markovics* Margit mint Márta, ezen az estén is végtelen bájos volt. *Váradi* Jolán is jól játszott, csak temperamentum nélkül. Erre pedig nagy szükség lett volna, különösen a második felvonásban, amikor a cselédséget szedi ráncba. *Szelényi* úgy látszik nem akarja »a fáradtságát« kipiheenni. Kitésszük magunkat egy újabb izléstelenségnek, de konstatálnunk kell, hogy *Szelényi* — még mindig fáradtnak látszik. Ezt onnan is sejtjük, hogy a sokat emlegetett második felvonásban *ülve* kommandozta a cselédséget jobbra-balra. Ambro szerepében *Farkas* Ferenc jeleskedett. Farkas kiváló társalgó színész, akit mindenkor szívesen látunk a színpadon — csak ne énekeljen. Amikor énekel, különösen amikor felfelé kell kapaszkodnia, szinte székkal szeretné megkínálni az ember, hogy »álljon rá, talán úgy jobban megy,« különben *Váradi* ének-száma is elmaradhatott volna. Jók voltak még



Baróthy (Dengelegi), Nagy Imre (Lenci) és Tóth Antal (plébános).

## Elnémult harangok.

Szeptember 25.

Mostani szintársulatunk ugylátszik legerősebb a drámában. Rákosi és Malonyay darabja, a magyar és oláh vallás és nemzetiség harca gazdag a legerősebb drámai jelenetekben, de a játék méltó volt a darabhoz, a közönség helyel-közzel szinte a lélegzetét is visszafojtotta, annyira elragadta a játék. Baróthy Antal *Todorescu* szerepében elemében volt. Erőteljes dikciója, átgondolt és átértett játéka szinte félelmetessé tette azt az eszmét, melyet szerepe képviselt. A magyar kálvinista papot *Fodor* játszotta. Meleg játéka volt, ha nem is tudott úgy gyujtani, ahogy szerepében lehetett volna. *Flórikát* *Thomay* Ella játszotta, mindvégig érdekesen, mély érzéssel. *Szelényi* az öreg *Sárát*, *Bogyó* *Zsiga Mózses* gazdát, *Tóth* Antal *Zalathnay* Barnabást oly aprólékos műgonddal, oly megkapó természetességgel s oly hiven adta, hogy teljes elismeréssel adózunk alakításukért. De azt már nem hagyhatjuk szó nélkül, hogy a zenei intermezzók nagyon ártottak a darabnak. Mikor a magyar eszme legnehezebb harcát vivja, akkor a felvonásokokat nem lehel holmi kintornás-landlerekkel kitölteni, mert minden illúziónk tönkremegy

## Segvitézebb huszár.

Szept. 26.

Szerdán a *Legvitézebb huszár* c. operette került színre elsőrendű előadásban. *Ruzsinszki* nagy énektudásával és gyönyörű hangjával, *Szalontai* pedig igazán kedves, temperamentumos és graciosus játékaival gyönyörködtette mindvégig a túlsúfolt házat. A férfiak közül ki kell emelnünk *Székelyt*, ki szép énekével és jó játékaival nagy sikert aratott, kár, hogy az utolsó felvonásban ellaposodott a játéka, továbbá *Bogyót*, a kinek ez a szereplése őseredeti humort árult el. Csak gratulálhatunk neki ehhez az alakításához. Az előadásból csak Nagy Imre túlzott és izléstelen játéka rítt ki feltűnően. A második felvonásban néhány olyan tréfát engedett meg magának, mely határozottan a józslés rovására ment. Kisebb szerepében kitűnt Baróthy.

\*

**A jövő hét műsora:** Szept. 30-án d. u. Postásfiu és huga. — Szept. 30-án este Piros bugyelláris. — Október 1-én Jerikó falai. — 2-án Helyre asszony. — 3-án Tetemre hívás. — 4-én Gül Baba. — 5-én Gül Baba. — 6-án Szavaltat. Brankovits Gy. — 7-én d. u. Csöppség. — 7-én este Gül Baba.

## HIREK.

**Esküvő.** Auer Oszkár a Ferenc-csatorna bajai állomásának főnöke e hó 12-én esküdött örök hűséget menyasszonyának: *Moravcsik* Janka urhölgynek.

**A bajai magyar iparvédő egyesület kiállítása.** Ismeretes dolog, hogy a bajai magyar iparvédő-egyesület elhatározta, hogy a jövő hó 14-étől nyolc napon keresztül kiállítást rendez olyan ipartermékekből, melyek magyar készítésűek s amelyek Baján kaphatók. Az eszmét igen üdvösnek és célravezetőnek tartotta mindenki, csak utóbb merült fel a kereskedők körében az az aggodalom, hogy a rendelkezésre álló idő nagyon rövid arra, hogy a magyar ipar termékeit a szép és hazafias ügyszó méltó milieuban lehessen

bemutatni. Ennek az aggodalomnak az e hó 23-án a városi székház közgyűlési termében *Rajk* Aladár bizottsági elnök elnöklésével tartott értekezleten *Wagner* Antal adott kifejezést, mely ügyszólván minden oldalról helyessé vált. Az ügyszóhoz hozzászóltak még *Nádas* Sándor ügyvezető igazgató, *Hesser* Gyula, dr. *Valentin* Emil, *Fischer* Pál, *Fischer* Béla, *Eckert* Ferenc és még mások s végül abban állapodtak meg, hogy a kiállítást elhalasztják s a kiállítás idejének megállapítására a szűkebb körű bizottságot új javaslat-tételre fogják utasítani.

**A Bajai Róm. Kath. Legényegylet 1906.** szeptember 30-án (vasárnap) Leutschuk Jakab-féle vendéglőben zártkörű táncvivalommal egybekötött »szüreti mulatságot« rendez. Belépti-díj személyenként 80 fill., este a pénztárnál 20 fillérral több. Felülfizetéseket köszönettel fogadnak és hírlapilag nyugtáznak. A jótékony célra szánt körtét, almát, szőlőt stb. az egylet helyiségébe kéri küldeni szeptember hó 29-én estig. Belépőjegy előre váltható Sternfeld Vilmos úr üzletében. Kezdeté este fél 8 órakor. A szüreti mulatság sorrendje: 1. Indulás a kath. legényegylet helyiségéből a tűzoltó zenekarral esti 7 órakor. 2. A csőzök és csőzsnők bevonulása után a szüret kürtjellel kezdődik. 3. A kisbíró dobszó mellett felolvassa a legújabb szüreti törvényeket. 4. A gyümölcsök jogtalan elsajátításáért 10 fillér pénzbüntetés fizetendő a bírói pénztárnál. 5. Az egész mulatság alatt a »Nemzeti világposta« forgalomba hozza diszes Levelező-lapjait. Ára darabonként 6 fillér. 6. Azon t. hölgy, ki a legtöbb levelező lapot kapja, kellemes meglepetésben részesül. Megjegyezzük, hogy az üres háttérrel bíró levelező-lapokat nem vesszük figyelembe. 7. Mindenki a teremlépés előtt meg fog vizsgálatni az ajtóban felállított Röntgen-készülékkel, hogy van-e 1 korona a zsebében és búbanat a szívében? Előbbtől a pénztárnál, utóbbtól a teremben lehet megszabadulni. Akinek pedig teher a »Wekerle«, a pénztáros szívességet tesz vele, letéteményül elfogadja s meg is köszöni.

**A szabó-sztrájk vége felé közeledik.** *Der-vaderits* Illés, *Löwenstein* Frigyes és *Dávid* Jakab cégeknél a munkások már fel is vették a munkát. A többi munkaadók a munkások túlzottan tartott követelése miatt még mindig nem tudnak egyezséget kötni.

**Tűz.** Kedden délután kigyulladt a Kölcsei Ferenc-utcában levő Klein-féle asztalos-műhelynek féltetőre épített födele. Dacára annak, hogy a padlás telve volt gyalu-forgácssal, sikerült a tüzet a gyorsan megjelent tűzoltóság igénybevételével lokalizálni.

**Lőfegyver gyermekkézben.** A múlt héten történt Babarcon, hogy Schmausz Henrik elemi iskolás fiu kiment egy pajtásával a szőlőhegybe játszani. Pajtása egy sörétre töltött lőfegyvert hozott magával. Ez a vele való játszás közben elsült és Schmausz Henrik felső lábszárába furódott. A szerencsétlenül járt fiut a mohácsi László kórházban ápolják.

**Ha a kontót kéri.** Berényi Mihályné bártai korcsmárosné feljelentést tett a csendőrség ellen. A napokban ugyanis megjelent Müller korcsmájában és követelte tőle, fizesse meg kontóját. Müller erre egy külön szobába hívta az asszonyt, ott megverte és meggázolta. Berényi Mihályné valahogyan kíváncsi volt a korcsma előtt álló kocsijára és hazafelé indult. Már esti 8 óra volt, mikor a Flórián szobor mellől valaki rájuk lőtt. A szobor mögött bujkáló alakban Vő József kocsis és fia

Müller Józsefet ismerte föl. Müller ellen megindították az eljárást.

**Kegyuri ügy rendezése Vaskuton.** A napokban Vaskuton járt dr. Hoffmann Károly apátkanonok, Kuts János kerületi esperes, mint érseki biztosok, a vármegye részéről pedig Vojnits Máté főszolgabíró, Csernyus Pál vármegyei ügyész, hogy a közgyűlésen a már évek hosszú során elintézetlen patronatusi ügy rendes tárgyalásába bocsájtkozzanak a községgel. A közgyűlés nagy szótöbbséggel a kegyuri terhek viselésére megszavazott örök időkre 40 hold földet, míg ugyanazon közgyűlés Schwerer Ferenc jelenlegi lelkésznek, kinek működésével az egész község meg van elégedve, rendes plébánossá való kineveztetését kérelmezte a főpásztortól. Ezzel a rég vajudó patronatusi ügy Vaskuton el van intézve.

**Öngyilkos végrehajtó.** Zádor Antal óbecsei közs. végrehajtó m. vasárnap késő estig vig társaságban mulatott. Cigányokkal kedvenc nótáját huzatta, majd 10 óra után hazatért, nyugodtan levetkőzött s mig felesége a konyhán járt, revolverrel mellbe lőtte magát. A lővés rögtöni halált okozott; az öngyilkosság indoka ismeretlen.

**A hírlapszolgálat reformja.** Nevezetes és messze kiható tervet jelentett be Kossuth Ferenc a nyilvánosságnak. A függetlenségi párt hivatalos lapjának szerkesztője, Szatmári Mór országgyűlési képviselő utján közlést teszi, hogy minden erővel azon fáradozik, hogy a nagy külföldi lapok, távirati ügynökségek Magyarországon külön tudósítót tartsanak s ne bécsi tudósítók utján szerezzék be értesítéseiket a magyar dolgokról.

**A baromfi-betegségek** cím alatt Parthay Géza egy teljesen új könyvet irt, mely ilyen terjedelemben egyedül áll nem csak a hazai, de a külföldi irodalomban is. A mű részletesen ismerteti a baromfiak, galambok szobamadarak belső és külső, fertőző és nem fertőző betegségeit, ezek okozóit, tüneteit és gyógykezelését a tudomány mai álláspontján. Ezen könyvvel a kezében a tenyésztő nincs többé a tapogatósságra és kisírletezésekre utalva, hanem rátalál a beteg igazi bajára, melyet meg is tud gyógyítani. Mondanunk sem kell talán, hogy ezen hézagpótló könyvre mennyire szüksége van minden baromfi-tenyésztőnek. Ára 3 korona. Megrendelhető az összeg előleges beküldése mellett a Szárnyasaink című baromfi-tenyésztési lap kiadóhivatalában Budapesten, Rottenbiller utca 30. szám.

**A bérmaut befejezése.** *Városy* Gyula dr. érsek befejezte bérmautját és szerdán visszautazott Kalocsára. A tiszamenti községek, ahol az érsek ez alkalommal a bérmaut szentségét kiosztotta, a legnagyobb lelkesedéssel fogadták a főpásztort. Közöljük az egyes községekben megbérmáltak számát. Horgoson 1027, Martonoson 776, Ókanizsán 2403, Adorjánban 520, Zentán 3452, Felsőhegyen 271, Tornyoson 498, Adán 1582, Moholon 926, Péterréven 1591, Óbecsén 1954 Földváron 491. Összesen 15498 hívőnek lett a bérmaut szentsége kiosztva, ehhez adva a tavaszi bérmauton megbérmáltakat, ez évben 35 ezret bérmaut az érsek.

**Kihallgatás alatt letartóztatva.** Nem mindennapi eset történt szerdán a szabadkai rendőrkapitányságon. Németh Anna kelebíai cselédeleány gyermektartási pórt indított Szukko Miklós ellen és tanukul megnevezte Mészáros Erzsébetet, Kiss Erzsébetet, Szelő Vinczét és Kovács Istvánt. Mikor a tanukat kihallgatták, Németh Anna azt állította, hogy mind a négy hamisan esküdött és vallott és emiatt



feljelentést is adott be ellenük. László Géza rendőrkapitány szerdán hallgatta ki a négy vádlottat, amikor is kitünt, hogy Mészáros Erzsébet volt az, aki hamis tanuvallomásra bírta társait, sőt a mostani kihallgatás előtt is erre ráakarta őket venni. László kapitány ezen az alapon Mészáros Erzsébetet nyomban letartóztatta.

**Postaigazgatóság Szegeden.** Szegeden új postapalotát építenek. Az új postapalota építésének tervével együttesen — mint értesülünk — azzal az eszmével is foglalkoznak illetékes körök, hogy Szegeden postaigazgatóságot állítsanak fel és pedig a pesti, temesvári és nagyváradai postaigazgatóságok kerületeiből. A temesvári postaigazgatóság ugyanis kénytelen Szegeden át igazítani saját bácsmegyei területét Csanádmegye kapcsolatosabb Szegeddel, mint Nagyváradal, de Pestmegye déli részét is inkább lehetne Szegedről igazítani, mivel a pestmegyei igazgatóságnak magával a székesfővárossal is sok a dolga. A szegedi postaigazgatósághoz tartoznának tehát a bácsmegyei posták.

**Kivándorlók sorsa.** Egy nagy tekintélyű lap, a Times borzalmas részleteket ír azokról a munkásokról, akik a hirtelen meggazdagodás vágyától üzelve Amerikába vándoroltak. Azok a szerencsétlen munkások rabszolgákká aljasodtak, feketebőrű szerencsén munkafelügyelők űzik őket hajókba, fogolyként őrzik és sorsukról hiradással nem lehetnek. Erről a rabszolgasorsról is egy magyar munkás által csempészett levélből tud egyes részleteket az angol nagy újság. Vigyázzunk a lelketlen csábításra . . .

**Kendergyár Zomborban.** A szegedi kereskedelmi és iparkamara folyó hó 23-án, vasárnap délelőtt 11 órakor teljes ülést tartott. A gyűlésen a kamarának zombori tagjai is jelen voltak. Több, vármegyénket érdeklő ügyön kívül egy Zomborban fölállítandó nagyobb szabású kendergyárról is szó volt a tanácskozásban s mint halljuk, ha a szükséges föltételek meglesznek, a kendergyár eszméje már a legközelebbi jövőben meg fog valósulni.

**A gyilkos kerékpáros.** Még élénk emlékezetében él olvasóinknak Guszmán Lipót kulai kerékpáros esete, akit az ószivác — cservenkai uton Kuhár Gáspár és Ewinger Frigyes megállítottak s tetteg is bántalmaztak s ezért ő önvédelemből forgópisztolyával mindkettőre rálőtt. Kuhár Gáspár csak könnyebben sérült meg, de Ewinger Frigyeset halálosan találta a golyó. A kir. ügyészség a vádat a fiatal Guszmánnal szemben szándékos emberölés miatt elejtette s értesítette a szülőket, hogy a megejtett vizsgálat nyomán az önvédelmet állapította meg.

**Mibe kerül egy európai háború?** Tömrédek pénzbe s értékben megbecsülhetetlen véráldozatba. Érdekes mégis kutatni, hogy európai háború esetén mekkora lenne a veszteség mégis. Így háború esetén táborba szállíthat: Oroszország 4,470.000 embert, Németország 4,176.000 embert, Franciaország 4,000.000 embert, Olaszország 2,481.000 embert, Ausztria és Magyarország 3,236.000 embert, Anglia 655.000 embert. Együtt 19,018,000 embert. E számokba nincsenek beleértve esetleges oly tartalékok, a melyek különösen a háború megindulásakor, avagy végső erőlködés esetén még mindig hadirendbe állíthatók. Szóval lehet oly európai háború, a miben 10—10 millió főből álló hadsereg rohan egymás ellen. A bur háboruban emberben elvesztett 10 százalék, a gyógyíthatatlan betegekkel együtt 11 százalék. Az orosz-japán há-

boruban 2½ millió embert állítottak talpra, mert pl. a japán hadügyminiszter beismeri, hogy 1,200.000 embert mozgósítottak. A harmadfél millióból betegekkel együtt 500 ezer embert veszített el. Ha tehát ez alapon egy esetleges európai háború 10 millió ellenfeleit vesszük számba, körülbelül két millió emberélet elpusztulását sirathatná, Németország 783 ezer családja, Franciaország 659 ezer családja, Ausztria és Magyarország 351 ezer családja, Olaszország 342 ezer családja. S mi lenne az anyagi veszteség? Csak maga 10 millió ember mozgósítása 650 millió frankot emésztene föl s a napi kiadás 125 millió frank lenne hadviselő felelként. Ha e háború egy esztendeig tartana, pedig a bur háború három évig tartott, az orosz-japán háború 22 hónapig, akkor egy ilyen háború Európának egy évben 45 milliárd koronába kerülne s hozzá kell venni a rémületes gazdasági csapást. Az átvonuló hadak, meg a munkaerők elvonása miatt megszűnnék minden ipar. A kereskedelem ennek következtében halálos ütést kap. A szántóföldek parlagon fognak heverni s föllépnek a háború összes borzalmai sohase látott mértékben. Egy ily háború s Amerikát sohase közelíti meg többé a vén Európa.

**Vigyázzunk a gyermekekre!** Tabdiban nagy szencsétlenség történt. Mig Szeicz házaspár külső munkán járt, addig otthon, felügyelet nélkül maradt kis gyermekeik a ház körül burjánzó beléndekből ettek. Az apa is, az anya is napjában többször nézték gyermekeiket, de mivel nem lehettek mindig mellettük, megesett a szerencsétlenség. György, az egyik fiú, a hamarosan hozott orvosi segítségre jobban lett, de Mátyás, a kisebbik fiú, belepusztult a beléndek élvezetébe. A kalocsai törvényszék is foglalkozott az esettel. — Ilyen s hasonló esetek követelik, hogy még a legkisebb helyeken is állítsanak nyári menedékházakat a felügyelet nélkül maradt kicsinyek védelmezésére. Nálunk azonban mindenre van pénz, csak az emberélet védelmezésére jut nehezen.

**Postanövendékek felvétele.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur a postatávirda növendékeknek újból való felvételét és kiképzését határozván el, az érdeklődő szülők és gyámok figyelmét ezen közleményre azzal hívjuk fel, hogy a közelebbi tudnivalókat az itteni postatávirda hivatal vezetője nyújtja az érdeklődőknek — Előre is szolgáljon tájékoztatásul, hogy csak oly 14—16 éves ifjak pályázhatnak, a kik legalább 4 középiskolai osztályt végeztek.

### Szerkesztői üzenetek.

**K. Hallomásból** tudunk mi is róla. Mi azonban elvből csakis olyan eljegyzési hírekről szoktunk beszámolni, melyről lapunkat értesítik.

**P. J.** Helyben a rendes napi piacon — ha nincs sem országos, sem heti vásár — csakis a legszükségesebb élelmi szereket és tűzfát szabad árusítani (13705/904 keresk. m. rend.)

Heti vásáron is mindenféle iparcikket — kivéve élelmi-szereket és háziipari készítményeket — csak iparigazolvánnyal lehet árusítani, a miből következik, hogy azokat csakis az illető iparra, vagy iparcikk árusítására jogosítással bíró iparos, vagy kereskedő árusíthatja. Következik ez az ipartörvény 50 §-ának 2. pontjából és az ezt módosító 1887. évi 18. t.-c.-ből, valamint az ipartörvény 4-ik szakaszából.

Házalónak könyveket és művészeti cikkeket az 1852. évi szeptember 4-iki házalási patens 12 §. o) pontja alapján egyáltalán nem szabad eladni. Egyéb nyomtatványt, füzetet, írószert a felvidéki házaló, ha ezen cikkekre házalási engedélye van, vásáron árusíthat.

Országos vásáron bármit lehet iparigazolvány nélkül is árusítani.

Mindezen adatokból következik, hogy a rendes napi piacon vagy hetivásáron sem házaló, sem könyvkötő ké-

peslapot, vagy imakönyvet s egyáltalán oly cikket, a melynek árusítására iparigazolványa nincs, nem árusíthat.

Ezt tudja széles ez országban mindenki, csak Baján a rendőrkapitányság nem tudja (vagy nem akarja tudni) mert különben rég intézkedett volna, hogy könyvet, levelezőlapot stb. a piacon ne árusíthassanak — a törvény világos rendelkezése ellenére és a helybeli, adóval agyon-sanyargatott kereskedők rovására.

Szerkesztő: Wagner Antal.

### Kinek életbiztosítási ajánlata vissza lett utasítva

forduljon bizalommal

**Telkes Dezső főügynökhöz,  
Budapest, I., Attila-utca 85.**

Válaszbélyeg mellékelendő. Alügynökök  
díjaztatnak. 4—3

### Pártoljuk a magyar ipart!

Magyarország legnagyobb raktára

**GYERMEK** -ruhákban  
-kötényekben  
-fehérneműekben  
-harisnyákban

stb — Férfi-, női és gyermek-

**DIVAT-ÉRTESÍTŐNKET**

kivánatra ingyen és bérmentve küldjük.

**Vogel Testvérek, Budapest.**

Főüzlet: VI., Andrásfy-út 33.

Fiókok: Bécsi-utca 8 és Kerepesi-út 22.

### Halász Béla utóda cég

ajánlja dúsan felszerelt raktárát  
mindennemű különlegességekben

**nemez és selyem kalapokban,**

**selyem és szövet sapkákban.**

Egyedüli elárúsítója a követ-  
kező legelőkelőbb kalap

gyárosoknak:

**Quentzer Testvérek**

cs. és k. kamarai szállítók,

**Ita I. Henrich,**

**Pless Vilmos,**

**Pelikan és Gyukits**

cs. és kir. udvari kalap-gyárosok,  
valamint a világhírű

**Albertini E. cégnek.**

16058. szám.

kig. 1906.

### Árlejtési hirdetmény.

A kórházi fűtő anyagok és élelmezési cikkek szállításának 1907. évi január 1-étől december hó végéig egy évi időtartamra leendő biztosítása végett a vá-



rosi gazdasági hivatalban folyó évi október hó 4-én délelőtt 10 órakor csakis zárt írásbeli ajánlatok elfogadása mellett versenytárgyalás fog tartatni, alulirotnál betekinthető feltételek mellett.

A vállalati feltételekben megállapított évi szükséglet előirányzati beszerzési, illetve vállalati összege után 5% bánatpénz teendő le készpénzben vagy óvadékképes értékpapirban csatolandó az ajánlathoz.

Baja, 1906. szeptember 25.

**Weisz Nándor,**  
tanácsnok.

M. kir. honvéd állomás parancsnokság Baján.

89. sz.

h. á. p.

## Hirdetmény.

A m. kir. szegedi II. honvéd kerületi parancsnokságnak folyó hó 15-én kelt 5012/h. ó. számú rendelete folytán az állomáson levő honvéd huszár osztály részére 1907. évi január hó 1 től december hó 31-ig szükséges körülbelül 3000 mm. zab és 64600 adag kenyér biztosítására 1906. évi október hó 25-én délelőtt 9 órájára versenytárgyalás tüzetik ki.

A szállítás iránt érdeklődők felhivatnak, hogy a kitűzött határidőre írásbeli zárt ajánlataikat annál is inkább adják be, mert később érkezett ajánlatok figyelembe vételét nem fogják.

Az érdekelt felek egyben értesítetnek, hogy ezen szállítással járó feltételek a helybeli honvéd huszár laktanyában (honvéd állomás parancsnoksági iroda) bármely napon a hivatalos órák alatt megtekinthetők, ha az érdeklődők a szállítási feltételek füzetének megszerzését óhajják, úgy forduljanak eziránt a m. kir. szegedi II. honvéd kerületi parancsnokság hadbiztossági osztályához, honnan ez kérelmükre díjtalanul megküldetik.

Baja, 1906. évi szeptember hó 25. én.

**Czitó, őrnagy.**

16303. sz.

kig. 1906

## Árverési hirdetmény.

A lökért mögötti  $13 \frac{793}{1200}$  hold szántó-földnek az 1905/1906-ik gazdasági év végétől hat évre hasznobérbe adása végett a városi gazdasági hivatalnál folyó évi szeptember hó 30-án délelőtt 9 órakor árverés fog tartatni, alulirotnál betekinthető feltételek mellett

Bánatpénzül 20 korona teendő le az árverés megkezdése előtt, mely az utolsó évi hasznobér utolsó részletébe fog betudatni.

Baja, 1906 szeptember 23.

**Weisz Nándor,**  
tanácsnok.

5804. sz.

kap. 1906.

## Hirdetmény.

Baja város rendőrkapitányi hivatala részéről közhírré tétetik, miszerint az 1893 évi XXIII. t. c. és annak végrehajtása tárgyában kiadott rendelet szerint:

A mustba, vagy a borba, ügyszintén a már kierjedt, kész törkölyborba vizet keverni, bármilyen mennyiségbe is feltétlenül tilos, továbbá tilos a természetes bornak, törkölyborral, vagy gyümölcsborral való összekeverése (összeházasítása) is. A víz használata, csak a törköly bor készítésénél van megengedve, de ott is csak az idézett végrehajtási rendeletben körülírt korlátozással. Figyelmeztetendők továbbá az érdekeltek arra is, hogy aki a tiltott módon készített, vagy kezelt bort forgalomba hozza, vagy eladja, az 1803. XXIII. t. c. értelmében 600 koronáig terjedhető pénzbün-

tetéssel büntetettik, aki pedig a bort maga vizezi, vagy más tiltott anyaggal keveri, vagy a természetes bort törkölyborral, vagy gyümölcsborral összekeveri, az, mint mesterséges bor készítője 2 hónapig terjedhető elzárással és ezen felül még 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik, s ezen kívül az illetőktől a tiltott módon készített, vagy kezelt bor, még el is koboztatik.

Baja, 1906 szeptember 24

**Scheibner,**  
rendőrkapitány

16351. sz.

kig. 1906.

## Hirdetmény.

A törvényhatósági közutak építési, kezelési és fentartási kiadásairól, másrészt az érintett kiadások fedezésére szükséges bevételekről az 1890. évi I. t. c. értelmében szerkesztett s a törvényhatóság közigazgatási bizottságának f. évi augusztus hó 8-án 326 kib. szám alatt kelt határozatával előkészítőleg megállapított 1907—1908. évi költségelőirányzat a hivatkozott t. c. 22. § ához képest a városi irodai igazgatói hivatalban f. évi szeptember hó 24-től folyó évi október hó 8-ig bezárólag 15 napon át közszemlére kitétetett.

Miről a város közönsége azzal értesítetik, hogy a költségelőirányzatot bárki betekinthei s az ellen felszólamlását írásban a kitételi idő tartamának lejártá napjáig hozzám benyújthatja.

Baja, 1906. szeptember hó 24.

**Dr. Hegedűs Aladár,**  
polgármester.

## MIT IGYUNK ?

hogy egészségünket megóvjuk, mert csakis a természetes szénsavas ásványviz erre a legbiztosabb óvszer.

Igyunk mohai  
Igyunk mohai  
Igyunk mohai  
Igyunk mohai

# ÁGNES-

forrást, ha gyomor-, bél- és légsóhuruttól szabadulni akarunk.  
forrást, ha a vesebajt gyógyítani akarjuk.  
forrást, ha étvágyhiány és emésztési zavarok állanak be.  
forrást, ha májbajoktól és sárgaságtól szabadulni akarunk.

A mohai Ágnes-forrás, mint természetes szénsavdús ásványviz, föltétlenül tiszta, kellemes és olcsó savanyúvíz; dús szénsavtartalmánál fogva nemcsak biztos óvszer fertőző elemek ellen, hanem a benne foglalt gyógsóknál fogva kitűnő szere a legkülönfélébb gyomor-, légsó- és húgyszervi betegségeknek, 26 év óta bebizonyosodott, hogy még ragályos betegségektől is, mint typhus, cholera, megkíméltettek azok, a kik közönséges ivóvíz helyett a bakteriummentes mohai Ágnes-vizzel éltek. Legjelesebb orvosi szaktekintélyek által ajánlva. Számos elismerő nyilatkozat a forrás ismertető füzetében olvasható. Háztartások számára másfél literesnél valamivel nagyobb üvegekben minden kétes értékű mesterségesen szénsavval telített víznél, sőt a szódavíznél is olcsóbb; hogy az Ágnes-forrás vizét a legszegényebb ember is könnyen megszerezhesse, nagyobb vidéki városokban lerakatok szerveztettek, ugyanott a forrás leírásának ismertető füzete ingyen kapható. A forrás kezelőség. Kapható minden fűszerüzletben és elsőrangú vendéglőben. *Kedvelt borvíz!*

● ● 10-9 ● ➡ **Főraktár: DRESCHER GYULA úrnál Baján..** ➡ ● ● ● ●

UJ!

UJ!

UJ!

## Megnyilt! Rothschild Zsigmond

FÜSZER-, CSEMEGE-, LISZT- ÉS TERMÉNYKERESKEDÉSE BAJÁN

➡ Fischer Lipót úr házában, Reich Bernát cég átellenében. ➡

== Jó áruk, mérsékelt árak. ==